

PS-verkenning beleidskader land- en tuinbouw
Inspreektekst Natuur en Milieu Gelderland
25 maart 2026

Geachte Statenleden,

Ik spreek vandaag mede namens Natuurmonumenten. Wij hebben met interesse kennisgenomen van de keuzes in het beleidskader.

Als hoofdpunt wil ik noemen dat wij blij zijn met beleidskeuze 1: ontwikkeling van de land- en tuinbouw die past bij de opgaven in de fysieke leefomgeving. De ruimtelijke sturing waar de provincie voor kiest is een noodzaak. Mest- en gifstoffen die vanuit de land- en tuinbouw in de natuur en het water belanden zijn hoofdoorzaken dat we tal van omgevingsdoelen niet halen. En die doelen vormen een ondergrens voor een gezonde natuur en leefomgeving.

Het creëren van bufferzones met extensieve land- en tuinbouw rond kwetsbare natuur en water is dan ook een logische stap. Maatregelen zoals spuitvrije zones van 50 meter rond Natura 2000 zijn slechts een minimum van wat nodig is voor robuust natuurherstel. Datzelfde geldt voor bufferzones rond KRW-waterlopen. In het kader van het NPLG en de provinciale programma's landelijk gebied werd gedacht aan bufferzones van 100-150 meter, bijvoorbeeld in beekdalen. Wij vragen de provincie en waterschappen om nu snel met concrete en goed onderbouwde voorstellen te komen, die recht doen aan de nog bestaande doelgaten.

Het recente evaluatierapport van het lopende Gelderse waterprogramma beveelt aan om in het volgende zesjarenprogramma scherpere doelen op te nemen. En om expliciet te maken welke acties onder andere provinciale programma's vallen. Het is belangrijk om zo concreet mogelijk te maken wat de bijdrage is vanuit het beleid voor land- en tuinbouw aan de KRW-doelen, en ook aan expliciet benoemde doelen voor biodiversiteit, stikstof, klimaat en groenblauwe dooradering.

De extra inzet rond kwetsbare gebieden betekent niet dat elders geen opgaven liggen. Ook in de gebieden met landbouw als hoofdfunctie zijn inspanningen nodig, onder meer ter bescherming van vogels en andere soorten en voor het tegengaan van insectensterfte. En ook KRW-

bronmaatregelen. Schone sloten zijn bijvoorbeeld essentiële kraamkamers voor veel soorten, en bovendien wateren de sloten af op de beken en rivieren.

Technische innovaties kunnen helpen om verdere achteruitgang van natuur en milieu te stoppen. Maar voor herstel van het bodem- en watersysteem en van de biodiversiteit, wat ook een randvoorwaarde is voor voedselzekerheid, is meer nodig.

In dat verband nog kort enkele punten:

-we zouden graag een nog concretere uitwerking zien van het uitgangspunt 'water en bodem sturend', en van de doelen voor groenblauwe dooradering, ook in gebieden met hoofdfunctie landbouw.

-juist de biologische, natuurinclusieve en regeneratieve land- en tuinbouw dragen bij aan systeemherstel. Wij lezen in het beleidskader de wens om het aandeel hiervan te vergroten. We hopen dat dit ook geldt voor gebieden met als hoofdfunctie landbouw. De financiële middelen die hierbij worden genoemd lijken nogal bescheiden. Wij vragen u om biologische en natuurinclusieve boeren en tuinders perspectief te geven met voldoende middelen en met regels die beter dan nu aansluiten bij hun werkwijze en behoeften. En tevens met ambitieus grond- en pachtbeleid.

-Tot slot: het Gelderse uitvoeringsprogramma Natuurinclusieve Landbouw, dat zich vooral richt op kennisuitwisseling, wordt positief geëvalueerd. Er is veel animo bij de deelnemers om verdere stappen te zetten. Wij hopen dat u dit jaar akkoord zult gaan met financiering voor fase 2.

Dank voor uw aandacht en meer details volgen in onze PS-nieuwsbrief:

<https://www.natuurenmilieugelderland.nl/reactie-op-gelders-programma-water/>